

Balneum. Balsamum. Bannus.

A Architectum, cuius industriam in exornando illo Fonte expecebat: in tract. *Iean. de Dondis, de fontib. calidis Patauinis.*

Ludouicus Zimalia Bergomas tractatum euulgavit de Balneis S. Pancratij vallis Transcherianæ agri Bergomatis, & scripsit de eisdem Guiliel. Gratarolus.

Vires balnei quod Burmi vocant, modum quo illius aquæ exhiberi debent, à Petre de Bussignano latè descriptæ reperiuntur. Sed non credunt Italorum thermis illæ quæ sunt apud Helvetios, atque inter has ex quas vocant Badenses in oppido Badæ, quod balneum sonat, ad amnen Limazum. Volant illius balnei etiam Tacitum meminisse. Affirmat Con. Gesnerus peculiarii de his libello, quod nullibi terrarum amoeniores & splendidiores thermae sint istis, & ad quas tanta hominum multitudo certatim confluit. Aliarum in Regione eadem mentionem alibi facit Monterus in sua *Cosmograph.* sed minus celebres sunt Badensis.

Nec est quod Thermae Aquifranenses apud Vbis prætereamus, & numero plures, & cultu splendidas, & virtute efficaces. Carolus M. Imperator his oblectatus, cum venatum exiūset, urbem adificasse hic perhibetur, cum ibi fundamenta & rudera Thermarum ex palatiiorum, que Granus, à quo nomen loco obuenit, Princeps Romanorum adificarat, inuenisset.

In Lotharingia balnea sunt quæ Plumbais, quasi plumbea, ob mixtaram plumbi copiosam appellantur. Auxiliantur malignis & difficilibus ulceribus, & omnibus morbis cutaneis. Scriptis eorum laudes & virtutem Ioachimus Camerarius non ineleganter hendecasyllabis, relatis à Conrado Gesnero.

Hispania etiam suos fontes, lauacra, & thermas habet, non tamen in tanta frequentia, quam Italia. Rari etiam Scriptores earum in suis operibus inveniuntur.

* SCRIPTORES.

De balneis in generè, eorumque virtute, & aliis eò pertinentibus scripti Hippocrates, Galen, Aucenna. Ex recentioribus Michael Sauanorola, Mengus Blanchellus, Vogilanus Physicus, Vgo Sénensis, Oribasius Sardianus, quorum tamen plerique etiam de particularibus thermis agunt. Exstat autem Tomus singularis de Balneis impressus Venetiis apud Iuntas Anno 1553. In quo summa diligentia quidquid de hoc arguento à pluribus elaboratum est, velut in vnum fasciculum colligitur. Opus medicis pernecessarium.

* Balsamum.

Quid sit?

Balsamum Graeca vox, nomen est arbusculi odoriferi, viti similis, quod intra bina cubita substitit, & anno tertio fructiferum est. Odore aliis omnibus præstet, succumque emitit, quem opobalsamum dicunt: siquidem ὁδὸς Græcis est saccus: Alij *Carthaginens* dicunt.

LOCVS BALSAMI.

De eo *Dioscorides l.1. cap. 18. & ibi Marthiol. Theophrast. l.9. de hist. l. lan. Plin. l. 12. c. 25.* Balsamum in valle Syria prouenit: eius hortos duos tantum affirman, alterum viginti iugera, alterum multò minorem. Arboris magnitudo, quæ malo Punicea magne: rami multi: folium rute simile, candidum tamen, perpetuo virens: fructus similis terebintho, tam magnitudine & figura, quam colore. Is quoque admodum odoratus est, & magis quam lachryma. Colligi lachrymam in caudice, & parte superna tradunt, facta incifigura vnguibus ferentes, sub siderem, cum austus maxime angit: collectum verò astare fieri tota: Sed, quod manat, multum non esse. Vix enim toto die concham posse impleri: odorem tamen inferri eximiū, & copiosum, adeò ut ex parvo spatiu perlóngum valeat permeare. Atque ita videatur solo Iudeorum hanc plantam à Deo concessam dumtaxat fuisse.

Cæterum aduersari Plinio, aliquis id tradentibus, experientia confat, quæ à principio nascentis Ecclesie semper fuit vñus Sacramentum confirmationis, cuius materia est christiana, quod confitetur necessariò ex oleo olivarum & balsamo.

Refert Iosephus lib. 8. *Antiq. cap. 8.* Reginam Saba obuersi Salomonii plantam balsami, cuius hodie inquit ferax est nostra regio, illiusque Reginæ munificentiam acceptam ferri oportet. Et l. 11. cap. 5. de agro Herichuntino loquens. Is, inquit, & balsamum fert, quod vnguentorum longè pretio-

sissimum ibi tantum prouenit, & eximiarum palmularum E vim maximam.

S. Hieronymus, exponens verba illa *Ezech. 27.* Iuda & Israël balsamum, mel, & oleum, & resinam proponuerunt in nundinis tuis, dicit terram Iudæa, siue Palestina copiis harum rerum abundare, & balsamum nasci in vineis Engaddi, Quod etiam affirmat *Gregorius.*

Nunc denique magna copia balsami ex India defertur, quod siue sit eisdem speciei physicæ, siue non, tamen non est fictitium siue adulterinum, sed verum balsamum, licet color differat: quia in fragrantia boni odoris, & in affectibus, aliisque proprietatibus habet sufficientem similitudinem & conuenientiam cum alio Balsamo Syriaco, & ideo simpliciter & vniuocè balsamum existimat & nominatur.

Ægypti quoque balsami hortos habet, quorum vnum se videlicet affirmat *Bellonius l. 2. c. 29. observationum suarum,* haud procul à Cairo.

Et licet Theophrastus in ea opinione sit, id sylvestre & sponte nascens non inueniri: alferre tamen audemus ab omni euo in felici Arabia fuisse, atque etiam nunc nasci, eu- ius lignum & fructus etiam olim ad nos perlata fuerint cum aliis Arabie mercibus.

Dioscorides suā atque Carpobalsamum adulterari conseruit. Sed & ex Diodori Siculi, vetustissimi Scriptoris Arabia felicis opes enumerantis, verbis manifestè liquet: maritimus enim locis Balsamum producere ait. Cultum igitur id esse non intelligit, sed sponte nascens.

Pausanias etiam tradit Balsamum Arabie fruticem esse. Strabo prodit in Syria nasci apud lacum Genezareth, inter montem Libanum & Antelibanum.

VSV IN SACRIS.

In Lege Evangelica Sacramentum confirmationis conferri debet ex Christi institutione in chrismate tanquam materia necessaria, ad cuius essentiam pertinet Balsami cum oleo olivarum commixtio: estque hac sententia S. Thoma, & omnium recentiorum Theologorum: neque vñquam confat aliter collatum in Ecclesia hoc Sacramentum. Ita definitur Concil. Florent. dum ita dicit: Secundum Sacramentum est confirmationis, cuius materia est christina, confectum ex oleo, quod nitorem significat conscientię; & balsamo, quod odorem significat bona fama, per Episcopum benedictio. Legatur Soares in 3. part. q. 7. 2. disput. 33. art. 4. sett. 1.

IN REBUS ALIIS.

Balsamo vtuntur medici ad curationem vulnerum, siquidem calore suo & acrimonia quam modicam habet, sanat & fouet. Seruit quoque odoribus conciliandi, atque instar aliorum aromatum confert ad mouendam putrefactionem, & languores omnes sedat, roburque neruis addit.

* Bannus.

Quid sit & illius usus.

Bannus vox est Germanica, vt ex etymo illius constat siue à voce *Bant*, quod vinculum siue funem: siue à voce *Baen*, quod viam tritam, & bâvâr, id est, planitatem veteris bus significat, deduxeris. Est autem I. C. visitata vox, significans Iurisdictiōnem, proscriptionem, vel edictū publicum. Vnde bannire, est editio aliquid iubere vel vetare. Etiam accipitur pro anathemate, siue proscriptione. Neque quidquam hoc tempore magis notum ac in vñs; quando Ferdinandus Imperator plerique Principes imperij ut vocant, primum compescuit, & refractarios: deinde postquam anno & aliquot dies eis illi insordiuissent, armis ad obedientiam adegit, & terras eorum sue potestatis fecit. Cuius rei exemplum obviuum est Fridericus Comes Palatinus è Rege Bohemia factus nutritius apud Batauos, cum aliis etiam rebellibus. Qui omnes exuti possessionibus auitis, banni Imperialis virtutem experiuntur. *Ioachimus Peroniūs*, non vnam huius vocis significatiōnem, & vim, ac vñsum insinuat. Vult enim accommodari ad delectum militum, præseri si generalis aliquis instituitur: ad coniugia, siquidem denuntiationis pœnitia per Concilium Tridentinum decreta, nomine Banorum communiter vocantur: ad molas pistriinas, & furnos, si videlicet communis sint & publici. Atque hoc modo dici vult. *πάντως παύτις*, translato τ in επον, autem idem est quod omne, totum, vniuersale. Teutones quoque vinculum excommunicationis nomine *Ban* appellare solent.

* Baptismus